

** *		
19:33	18:17	י-ם
19:35	18:41	ת"א
19:35	18:29	חיפה
19:34	18:41	ב"ש

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה אוצר הסיפור

ברח לארץ ישראל!

י"ג באלול הוא יום ההילולא של רבי יוסף חיים. כתיבתו של הבן איש חי זיע"א היתה מהירה מאוד, בכתב "חצי קולמוס" [כתב מחובר שהיה נפוץ בארצות המזרח]. חכם רבי בן ציון חזן מרדכי זיע"א נשלח על ידו לירושלים, כדי להדפיס דווקא שם את ספריו, כי רצה שדווקא יהודים בארץ ישראל יתפרנסו מעבודה זו. מכיוון שלא ידעו בבית הדפוס להדפיס מתוך כתב חצי קולמוס, היה רבי בן ציון מעתיק את כתבי הבן איש חי לכתב רש"י ומזה היו מדפיסים. כמו כן ציווה אותו הבן איש חי כי לא ידפיס שום עותק מהספר, קודם שישלח לבגדאד עותק ראשון כדי שיגיה אותו ויבדוק שלא תהיה בו שום טעות, ולא יהא חלילה גזל הציבור. לאחר שהיו מדפיסים בארץ ישראל את כל המהדורה, היו מחזירים את כל הספרים לבבל. כל כך היתה גדולה אהבתו לארץ ישראל ולקדושת ארץ ישראל, שהיה שולח את ספריו במסלול ארוך מאוד, ובלבד שיעברו בארץ ישראל.

מספרים, שהכל החל בקולו הנעים והחזק של רבי בן ציון, ששימש כחזן בבית הכנסת של ה"בן איש חי". פעם אחת, בעודו עורך תיקון חצות, עבר במקום אחד השייח'ים של בגדאד ושמע את קולו הנעים. אמר לו השייח': "קול נעים זה ברא הקב"ה כדי להללו ולשבחו בראש המסגד, לקרוא שם קטעי קוראן, ולקרוא לאנשים לבא ולהתפלל". מפאת הסכנה, אמר לו רבי בן ציון: "אני מסכים – אך מהי המשכורת שתשלם לי?" וקבע לו אותו השייח' שכרו. אמר לו רבי בן ציון: "תוסיף על זה מחיר עשר ביצים, שבכל בוקר אגמיע אותם חיים כדי שהקול יהא צלול". אמר לו השייח' בהתלהבות: כעת אני מביא לך! והלך לקנות.

המשך בעמ' הבא

צלף ירדני החל
לירות לעברו,
אך חכם בן ציון
זעק: "חכם יוסף
חיים, היכן אתה?"
והצלף פסק
מלירות

שפטים – כי תצא – נצח והוד

גם בסוף פרשת שפטים וגם בתחלת פרשת כי תצא יש יציאה למלחמה – שתי הפרשות האלה כנגד נצח והוד (הספירות בהן מאיר שם צבאות).

בפרט, בפרשת שפטים מתוארת מערכת המשפט, שהיא כח הניצוח על עם ישראל היושב בציון, "בכל שעריך אשר הוי' אלהיך נתן לך לשבטיך". הנצח הוא ראשית בנין המלכות, לכן בה נמצאת פרשת המלך. גם ההבטחה לנביא כמשה בכל דור שייכת לנצח, שהרי משה במדות הלב מכון כנגד הנצח והנצח הוא שרש הנבואה (וכיוצא בכך, כל השופטים הם 'שלוחי דמשה', הממנה את דייני ישראל, והוא גם מקור משפט המלך). בזכות מערכת משפט מתוקנת – בה פותחת ועל שמה נקראת הפרשה – יוצאים לקרב ומנצחים, כפי שחותמת הפרשה.

פרשת כי תצא פותחת באשת יפת תאר – שיש בה הוד של יפי, "איהי בהוד", "אין אשה אלא ליפי", וגם אפשרות של "הודי נהפך עלי למשחית". זו הפרשה שיש בה את הריכוז העיקרי של מצות התורה, ללמד שיסוד קיום מצוות מעשיות הוא מדת ההוד – להודות לה', מתוך קבלת עול ("איהי בהוד"), בשמחה ("בינה עד הוד אתפשטת"). גם סיום מחית עמלק, בסוף הפרשה, שייך לנצחון עד גמירא בהשמדת האויב, השייך דווקא להוד. (שבת עקב תשפ"ה)

אוצר הפתגם

כל מה שאני אומר צריך להיות אמת, "אמת למד פיך", והאמת היא שאני לא אומר דבר שלא מופנם אצלי בלב – זו המשכה מהלב לפה. אבל צריכה להיות גם המשכה מהעינים לפה – מתיקון העינים להגיע לתיקון הפה. תיקון הפה כולל גם לא לדבר לשון-הרע וכו' – יש עשרה סוגים של דיבורים לא טובים שצריך להזהר מהם – וגם לדבר דברים טובים. עיקר הדיבור צריך להיות בתורה – "ודברת במ' ולא בדברים אחרים". הדבור בתורה צריך להיות בביאור רחב, "באר היטב", להגיע לכל העולם.

אוצר התבונה

מעלות האדם בחודש אלול: אדם-איש-גבר-אנוש

יש שלשה נתונים ראשונים (מתוך "היום יום" ד' אלול) – אדם, איש ואנוש. או שאתה אדם, או שאתה איש, ויתכן גם שניהם. כמו שאפשר להיות חלוש בשניהם אפשר להיות חזק בשניהם. אבל אם אתה חלש באחד מהם או בשניהם אתה אנוש. על רקע החולשה שייך להיות גבר – אם אתה חזק בשניהם לא שייך גבר, יש רק אדם ואיש. הגבר הוא רק על רקע שאתה אנוש, ואז מתעורר אצלך

כח פנימי, הגבר שבך, כדי להשיב את האנוש או למעלת אדם או למעלת איש או למעלת שניהם.

היום משתמשים במלה איש לכך שלכל אחד יש את האישיות שלו. לא מדברים על האדמיות, כן על אנושיות – להיות אנושי היום היינו כמו "דרך ארץ קדמה לתורה",

כמו שאומרים 'תהיה בן אדם', א מענטש, תהיה אנושי ואל תהיה בהמה. בכל אופן, היום דווקא האיש משמש למושג אישיות, כי הוא המבנה הרגשי של האדם – עיקר האישיות הוא הלב של האדם, לא השכל שלו. ששכל הוא אדם ולב הוא איש.

נתחיל מחשבון יפה: שתי המעלות – אדם-איש – שוות 356. אנוש שווה 357. כלומר, אנוש הוא עצמו חבור שניהם עם הכולל. יחד שווים 713 – בגימטריא תשובה. לכן כנראה שם את הווארט הזה בחדש אלול, חדש התשובה. למה? כי עיקר התשובה היא להחזיק את האנוש שלי, את החלש שלי, ולהעלותו.

הוא אומר שחדש אלול הוא החדש שצריך לגלות את הגבר, "ברוך הגבר". מתי צריך להיות גבר? עכשיו, בחדש אלול. גבר לוקח את החלק החלש באישיות שלו, בשכל או בלב, ומחזק אותו. זו התשובה של חדש אלול – שהגבר יחזיק באנוש ויעלה את האנוש בעצמו לדרגת אדם ואיש.

הוא לא צריך לבטל את האנוש – "עוסק עם האנוש להגביהו למעלת איש או אדם". הוא לוקח את האנוש הנתון, הבסיס, ומגביה אותו, כמו שכתוב על משיח "וגבה מאד" – מגביה עצמו עד לאיש ועד לאדם. כלומר, בסוף אני נשאר עם אדם-איש-אנוש, אבל האנוש בסוף כבר אינו חלש כי הוא התחזק. מי שמתחיל היום לעשות תשובה אומר 'אני מתחזק'. אני מכיר שאני אנוש, במצב אנוש, ועכשיו מתחזק, עם הגבר שבי, כדי להגביה את האנוש למקום של אדם ואיש. ובגימטריא – אנוש עולה אדם-איש ע"ה ויחד עולים תשובה.

אוצר קצר

צניעות במלחמה

העיסוק בצניעות חשוב במיוחד בימים אלו: כפי שהזכרנו כבר בתחלת המלחמה הצניעות חשובה במיוחד לשם השראת שכינה במחנה הצבא שלנו. ועוד, חז"ל אומרים שאלמלא נתנה תורה (חס ושלום! כפי שהוסיפו החסידים) היינו לומדים צניעות מחתול. שירת החתול היא "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם" – כוונה חשובה שיש לכוון בימי מלחמה כדי לחזק את ידי הלוחמים – והתחזקות בצניעות החתולית נותנת כח לממש גם את שירת החתול, בצניעות ובשקט – עד לחיסול האויבים בתוך המנהרות שלהם... – בלי למשוך את עיני כל העולם להפריע לנו בעבודה זו. (ז' שבט פ"ד)

המשך מ'אוצר הסיפור':

מיד רץ רבי בן ציון אל ביתו של הבן איש חי, ושאל אותו מה לעשות. ענה לו הצדיק: "עוד בגדיך עליך – קום וברח מבגדאד לארץ ישראל". שאלו רבי בן ציון: "וממה אתפרנס?" וענה הבן איש חי: "אני אשלח לך כתבי יד של ספריי, אתה תדפיסם בארץ ואשלם לך שכר". המשיך רבי בן ציון ושאל: "אני חושש שהאויבים ירדפו אחרי לשם".

ענה לו הבן איש חי: "אם כל עבודתך בארץ תהיה על ידי יהודים – מבטיח אני שלא תינזק על ידי שום אדם ותנוח בשלום על משכבך". ואכן, חכם בן ציון נסע בשלום לארץ ישראל, וניצל בנס בתקופת מלחמת השחרור: צלף ירדני החל לירות לעברו, אך חכם בן ציון זעק: "חכם יוסף חיים, היכן אתה?" והצלף פסק מלירות.

בסיפורים מתבלטת אהבת ישראל העצומה של הבן איש חי, וגם החיבור העמוק שלו לארץ ישראל. בסיפור נכרכות יחד אהבת הארץ עם אהבת היהודים שבה, כשהוא דואג לפרנסתם גם כשהדבר מסובך מאוד עבור.

בימינו, עת אנו מתמודדים עם אויבים רבים הקמים על הארץ, ראוי כי נתעצם עם דמותו המאירה של הצדיק, ונזכור כי ההקפדה על עבודה עברית היא סגולה בדוקה להינצל מפגיעת האויבים כולם.

ולסיום, רמז נאה: רבי יוסף חיים בן איש חי מבגדאד – עולה י"ג פעמים אלול, תחילת נשיאותו ויום הסתלקותו של הצדיק!

(מתוך נפלאות פ"ד)